

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lihaketjun toimivuus ja tilamyynti maatilan yhteydessä

Uudet askeleet elintarvikealalla Kaakkois-Suomessa

Marjatta Rahkio

Osastonjohtaja

Elintarviketurvallisuusosasto

Laadukas lihaketju Kaakkois-Suomessa

11.10. 2021

-
- - alihakinta ja rahtityö ja suoramyynti; termien haasteellisuus
 - vähäriskisen asetuksen mukainen toiminta säädellään nyt uudessa elintarvikehygieniasetuksessa (§32-35)
 - minne ilmoitetussa ja rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa valmistettu tuote voidaan lähettää ja missä käyttää
- verrattuna hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa (laitoksessa) valmistettuun tuotteeseen
-

Päälinja

- Eläimet teurastetaan pienteurastamoissa tai teurastamoissa
- Liha leikataan hyväksytyssä leikkaamossa
- Lihaa käsitellään hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa
- Lihaa myydään rekisteröidyissä elintarvikehuoneistossa eli vähittäismyynnissä
- Kun liha on päätynyt rekisteröityyn, ilmoituksenvaraiseen elintarvikehuoneistoon se ei voi enää mennä ketjussa taaksepäin hyväksytyyn elintarvikehuoneistoon
- Omaan käyttöön voi teurastaa omia eläimiä

Kansalliset helpotukset

- Siipikarjan, kanin, poron ja riistan käsittely ml teurastus on pienimuotoisena ja paikallisena mahdollista **ilman** lihantarkastusta ja ilman että käsittelytilat on hyväksytyt
 - Käsittelytilasta tehdään ilmoitus rekisteröintiä varten
- Eläinperäisiä elintarvikkeita (ml liha) voidaan käsitellä rekisteröidyssä huoneistossa pieniä määriä ilman että käsittelytilat on hyväksytyt
 - Käsittelytilasta tehdään ilmoitus rekisteröintiä varten
- Laidunteurastaminen on syyskuusta alkaen mahdollista EU-lainsäädännössä- **KOMISSION DELEGOITU ASETUS (EU) 2021/1374**
 - Kansallista lainsäädäntöä tarvitaan mahdollisesti
 - Ohjeistusta tarvitaan runsaasti ja sitä tehdään vuoden 2021 aikana

Lihan myynti ilmoitetusta elintarvikehuoneistosta

- Hyväksytyssä teurastamossa teurastetun eläimen tarkastettua lihaa on mahdollista ottaa palautuksena tilalle käsittelyä ja myyntiä varten
- Lihan luovuttaminen tilalta on elintarvikkeiden myyntiä ja toiminnasta tulee tehdä ilmoitus rekisteröintiä varten oman kunnan elintarvikevalvontaan.
- Toimijalla tulee olla elintarviketurvallisuuden hallintajärjestelmä (ennen käytettiin termiä omavalvontasuunnitelma)
- Kirjanpidossa tulee säilyttää muun muassa teurastamolta lihan mukana tulleet erätiedot, joista käy ilmi lihan alkuperä sekä eläinten teurastuspaikka

Lihan myynti ilmoitetusta elintarvikehuoneistosta 2

- Jos liha on teurastamolla valmiiksi leikattu ja pakattu ja myydään sellaisenaan tilalta, erillistä myyntitilaa ei vaadita, eikä hygieniapassia (toiminnasta tehdään ilmoitusta rekisteröintiä varten)
- Lihan käsitteleminen (esimerkiksi suikalointi, jauhaminen, pakastaminen tai jäädyttäminen) myynnin yhteydessä on sallittua ilmoitetussa elintarvikehuoneistossa. Lihaa on mahdollista käsitellä kotikeittiössä (esimerkiksi leikata puhtaana pidettävällä työtasolla) kunhan asumisesta ei aiheudu lihoille mitään elintarviketurvallisuusriskiä.
- Lihaa voi myös pakastaa tai jäädyttää. Normaalit pakastimet on suunniteltu säilyttämään pakastetun elintarvikkeen lämpötila riittävän kylmänä, mutta niiden teho ei riitä lainsäädännön vaatimusten mukaiseen pakastamiseen. Niitä voidaan kuitenkin käyttää lihan jäädyttämiseen, mutta tällaista tuotetta ei voi kutsua pakasteeksi.

Lihan myynti ilmoitetusta elintarvikehuoneistosta 3

- Mikäli toimija käsittelee naudan puoliruhoja, on toiminnalle enemmän vaatimuksia.
- Puoliruhon paloittelu hygieenisesti kotikeittiössä ei ole mahdollista vaan ne on käsiteltävä elintarvikehuoneistossa, jossa toimintaan on varattu riittävän isot ja vaatimusten mukaiset käsittely- ja säilytystilat. Lisäksi on huomioitava muun muassa naudanlihan merkitsemistä koskevat vaatimukset sekä muu toimintaa koskeva lainsäädäntö, kuten yleiset pakkausmerkintäsäädökset.
- <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikeryhmat/liha-ja-lihavalmisteen/kotielainten-lihan-myynti-tuotantotilalta/>

Uusi lainsäädäntö

- Voimaan 21.4. 2021
- Elintarvikelaki [297/2021](#)
- Valvonnan perusmaksu 150 € pääsääntöisesti kaikille kunnan valvomille valvontakohteille (rekisteröidyt ja hyväksytyt elintarvikehuoneistot samassa toimipaikassa)
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus [315/2021](#) elintarvikevalvonnasta
 - lihantarkastus
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus [318/2021](#) elintarvikehygieniasta
 - laitosten rakenteelliset ja toiminnalliset vaatimukset
 - pienteurastamoille ja riistan käsittelylaitoksille sallitut rakenteelliset ja toiminnalliset helpotukset
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus [316/2021](#) zoonooseista
 - salmonellavalvonta
 - broilereiden kampylobakteerivalvonta
 - STEC-seuranta
 - teurastamoita ja leikkaamoita koskevat kansalliset TSE-säännökset

Termit

- Alihankinta ja Rahtitoiminta
- Normaaleja kaupankäynnin termejä
- Elintarvikelainsäädäntö ei tunne rahtitoimintaa eikä alihankintaa (lukuun ottamatta luomutoimintaa, jossa termi omassa merkityksessään)
- Elintarvikelainsäädäntö ei tunne suoramyyntitoimintaa
- Valvonta kohdistuu toimijaan, **valvontakohteeseen** tai toimintaan
- Laskutusoikeus lihantarkastuksen ja teurastamovalvonnan osalta määritelty mm. maksuasetuksessa
- Sekä alihankintaan että rahtitoimintaan liittyy sopimus
- Sopimuksessa voidaan sopia lainsäädännön velvoitteiden täyttämistä vastaavasta kuten pakkausmerkintöjen oikeellisuuden varmistus
- Valvoja kohdistaa valvonnan kuitenkin toiminnan ja kohteen, ei sopimuksen mukaan

Vähäriskinen toiminta

- Säädelään nyt Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa [318/2021](#) elintarvikehygieniasta
 - Termiä vähäriskinen ei enää käytetä, vaan puhutaan kansallisten helpotusten mukaisista toiminnoista
 - Siipikarjan, kanin, poron ja riistan käsittely **ilman** lihantarkastusta ja hyväksyttyä elintarvikehuoneistoa (teurastamo), **rekisteröidyssä** elintarvikehuoneistossa (vähittäisliike) on samoin kuin aikaisemmin
 - Eläinperäisten elintarvikkeiden kuten lihatuotteiden valmistus **rekisteröidyssä** elintarvikehuoneistossa (vähittäisliike) on samoin kuin aikaisemmin
- Ei muutoksia
- *Lakitekstit seuraavissa dioissa kurssiivilla*

tarkastamaton liha- sk ja kanit, Eh-asetus32 §

- *Alkutuotannon toimija saa:*
- *1) teurastaa **siipikarjaa ja tarhattuja kaneja** ja leikata niiden lihaa alkuperätilalla, sekä luovuttaa lihan **suoraan kuluttajalle**;*
- *2) teurastaa siipikarjaa ja tarhattuja kaneja ja leikata niiden lihaa alkuperätilalla, sekä toimittaa lihan paikallisille **vähittäisliikkeille**, jotka toimittavat lihan ja tuotteet suoraan kuluttajalle;*
- *3) luovuttaa ja toimittaa tämän momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitettua siipikarjan lihaa yhteensä enintään 40 000 kilogrammaa vuodessa ja tarhatun kanin lihaa yhteensä enintään 20 000 kania vastaavan määrän lihaa vuodessa*
- Valvonnan perusmaksuvelvoite (150 €) koskee toimintaa

Tarkastamaton liha-poro, Eh-asetus 33§

- *alkutuotannon toimija saa poronhoitoalueella:*
- *1) teurastaa poroja ja leikata niiden lihaa alkuperätilalla, sekä toimittaa poronlihaa **suoraan kuluttajalle** enintään 5 000 kilogrammaa vuodessa;*
- *2) valmistaa poron kuivalihaa alkuperätilalla ja toimittaa sitä **suoraan kuluttajalle** enintään 500 kilogrammaa vuodessa*
- Valvonnan perusmaksuvelvoite ei koske toimintaa

Tarkastamaton liha- riista, Eh-asetus 34§

- 1) metsästäjä, metsästysseura, riistanhoitoyhdistys tai poliisi saa luovuttaa **suoraan kuluttajalle** pieniä määriä luonnonvaraisen riistan lihaa. Kuitenkin karhun, villisian, ilveksen, mäyrän, majavan, rämemajavan ja muiden mahdollisten triikiinin isäntäeläinten liha on ensin **tutkittava triikiinin varalta** ja lihan luovutus kuluttajalle on sallittua vasta negatiivisen tutkimustuloksen varmistuttua. Näytteenotosta säädetään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1375 liitteessä III. Tutkimus on tehtävä elintarvikelain 35 §:n 2 momentin mukaisesti;
- <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/elintarvikkeiden-alkutuotanto/elaimista-saatavat-elintarvikkeet/riista/>
- 2) metsästäjä tai metsästysseura saa toimittaa **paikallisille vähittäisliikkeille**, jotka toimittavat **lihan ja tuotteet** suoraan kuluttajalle, enintään 1 000 luonnonvaraista jänistä tai kania, 3 000 luonnonvaraista lintua, 10 luonnonvaraista hirveä, 50 luonnonvaraista metsäkaurista ja 30 luonnonvaraista valkohäntäpeuraa tai muuta hirvieläintä vastaavan määrän lihaa vuodessa.
- **AJALLINEN EROTTAMINEN:** Tarve ajalliseen erottamiseen arvioidaan toimintakohtaisesti
- Valvonnan perusmaksuvelvoite ei koske toimintaa

Valmistus Eh 27§

- *hyväksytyä elintarvikehuoneistoa ei vaadita silloin, kun vähittäisliikkeessä käsiteltyjä eläinperäisiä elintarvikkeita toimitetaan **korkeintaan 1 000 kilogrammaa vuodessa ja sen ylittävältä osalta korkeintaan 30 prosenttia vähittäisliikkeen eläinperäisten elintarvikkeiden vuotuisesta toimitusmäärästä maakunnan tai sitä vastaavan alueen sisällä toiseen vähittäisliikkeeseen, joka toimittaa eläinperäiset elintarvikkeet suoraan kuluttajalle. Suurkeittiön jakelupisteet katsotaan samaan vähittäisliikkeeseen kuuluviksi, jos niiden toiminta on huomioitu suurkeittiön omavalvonnassa***
- Vähittäisliikkeessä valmistettu lihatuote voidaan siis kuljettaa seuraavaan vähittäisliikkeeseen mutta ei enää kolmanteen

Tarkastamaton liha

- Lihantarkastus koskee esimerkiksi lampaan lihaa , lukuun ottamatta näitä yleisiä poikkeuksia
- Eh asetus 28 §; rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa
- *alkuperätilalla tapettujen, alkutuotannon toimijan omistamien eläinten **teurastuksen jatkaminen** ja lihan käsittely , kun liha ja siitä valmistetut **tuotteet palautetaan** kyseisen toimijan omassa yksityistaloudessa käytettäväksi eikä elintarvikehuoneistossa ole muuta toimintaa;*
- *kuluttajan omistaman eläinperäisen elintarvikkeen käsittely, kun **tuotteet palautetaan** kyseisen kuluttajan omassa yksityistaloudessa käytettäväksi eikä elintarvikehuoneistossa ole muuta toimintaa*

Miten tuotteet (liha) liikkuvat

- Hyväksytty elintarvikehuoneisto (pienteurastamo) → Rekisteröity huoneisto (myynti)
- Rekisteröity huoneisto (myynti) ~~hyväksytty huoneisto (pienteurastamo)~~ EI
- Kun pienteurastamon yhteydessä on **myymälä/kauppa** (rekisteröity elintarvikehuoneisto), se on rakenteellisesti oltava erotettu, Eh 38 § pienteurastamosta ja leikkaamosta, myös varastointi.
- **Tässä myymälässä** ja sen tiloissa voi käsitellä toisessa rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa (vähittäisliike, Eh 27§) valmistettuja tuotteita ja luovuttaa suoraan kuluttajalle (mukaan lukien torimyynti). **Mutta** toisesta elintarvikehuoneistosta peräisin olevia tuotteita tai omassa myymälässä valmistettuja/käsiteltyjä ei voi käsitellä hyväksytyin huoneiston (pienteurastamo, leikkaamo) puolella.

ohjeistuksesta

- Ruokaviraston nettisivuja päivitetään uuden lainsäädännön viitteiden osalta kevään 2021 aikana
- Itse asia ja tulkinta eivät muutu nyt uuden lainsäädännön myötä
- Kotiteurastus
- <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikeryhmat/liha-ja-lihavalmisteeet/kotielainten-lihan-myynti-tuotantotilalta/>
- Riista
- <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/elintarvikkeiden-alkutuotanto/elaimista-saatavat-elintarvikkeet/riista/>
- <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/teurastus/lihantarkastus/tarkastamaton-luonnonvarainen-riista/>
- Poro
- <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikeryhmat/liha-ja-lihavalmisteeet/poronlihan-suoramyynti/>
- yleistä
- <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/usein-kysyttya---pk-yritysten-valvonta-ja-toimintaedellytykset/>

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

kiitos